

EMBLEMA UNEI EPOCI

CONSTANTIN V. TOMA

secretar al Comitetului județean Bacău al P. C. R.

A trecut un deceniu și jumătate de la istoricul Congres al IX-lea, al Partidului, la care din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, detașamentul de avangardă al clasei muncitoare din România a dobândit denumirea firească de Partidul Comunist Român. Făcând propunerea în fața Congresului, raportorul o motiva, cu deplină îndreptățire, prin schimbările care avuseseră loc în societatea noastră, prin stadiul de dezvoltare a partidului, prin scopul său final, construirea societății comuniste.

Numele partidului nostru se leagă astăzi tot mai organic de al secretarului său general, apropierea împlinirii a șaiszeci de ani de la întemeierea P.C.R. găsindu-ne mai uniți ca niciodată în jurul conducerii superioare de partid. Pentru că, în acești 15 ani, Partidul Comunist Român a împlinit cu prisosință idealurile pe care poporul le nutrește în anii anteriori și sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu a ridicat patria pe nevisate culmi de progres și civilizație.

Iată de ce ne-am obișnuit să rostim împreună, ca pe un omagiu binemeritat, cuvintele „Ceaușescu-P.C.R.!” Și din același motiv nu ne putem închipui altfel decât într-o indestructibilă unire înțelesul cuvintelor „Ceaușescu și poporul!”

În perioada parcursă de la Congresul al IX-lea, Partidul Comunist Român a împlinit ceea ce năzuiseră nenumărate generații anterioare de tridori cu brațul și cu mintea. Aceasta, pentru că tovarășul Nicolae Ceaușescu a preluat conducerea partidului și a țării într-un moment unic, decisiv pentru destinele națiunii și a știut să-l prefacă în hotarul unei noi epoci, care astăzi este indisolubil legată de numele secretarului general al Partidului, Președintele Republicii.

Această etapă este ilustrată prin profundul democratism al stilului de conducere, instituit în munca organelor de partid și de stat, prin dinamismul fără precedent al economiei și culturii naționale, prin consolidarea independenței și suveranității patriei, prin ridicarea prestigiului nostru internațional la o cotă neatinată niciodată în istoria poporului român. S-au statornicit astfel pentru totdeauna rosturile unei revoluții ireversibile, ale unor prefaceri făuritoare de pace, siguranță a zilei de mâine, de liniște creatoare.

Una din cele mai generoase idei pe care le-a promovat partidul în anii de după Congresul al IX-lea a fost, fără îndoială, aceea a dezvoltării, echilibrării a tuturor zonelor țării, a mai rapidei propășiri materiale și spirituale a unor locuri în care odinioară „nu se întâmpla nimic”, lincezind în anonimul mizeriei și ignoranței.

Dăruite de istorie cu vestigii prețioase, iar de natură cu numeroase bogății, și meleagurile băcăuane au beneficiat de la jumătatea deceniului șapte, de o intensificare spectaculoasă a procesului de industrializare socialistă a județului, ca temelii a unei accelerate dezvoltări a forțelor de producție, a progresului material și spiritual.

Pentru a ilustra grăitor o asemenea generoasă opțiune, să cităm faptul că, de-a lungul celor trei cincinale care au urmat după Congresul al IX-lea, producția industrială a județului Bacău a cres-

cut de patru ori, accentul căzînd pe construcția de mașini și industria chimică; acestora li s-au alăturat și alte importante ramuri economice, investițiile totale însumînd circa 54 miliarde lei. Adăugînd că, drept consecință firească, județul nostru a cunoscut o neîncetată creștere a nivelului de trai material și spiritual al populației, se schițează emblema nobilă a unui crîmpei de istorie în care, în deplină armonie cu politica internă a Partidului Comunist Român, gîndită cu atîta clarviziune și omenie de secretarul său general, a căpătăt o strălucită confirmare grija comunistă pentru om.

N-am dori să reamintim cifre, dar limbajul lor concis este deopotrivă document și metaforă: 45 000 de apartamente, numeroase școli, grădinițe, spitale, policlinici, instituții de cultură — sînt numai cîteva din realizările care confirmă cu peceea realității cuvintele vizionare pe care le rostia de la tribuna Congresului al IX-lea tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Liber și stăpîn pe soarta sa, urmînd neabătut călăuza sa încercată — partidul comunistilor — poporul își înalță patria sa tot mai sus, spre culmile socialismului, bunăstării și fericirii”.

În aceste condiții social-istorice Bacăul a devenit o marcantă prezență și pe tărîmul învățămîntului și culturii, instituțiile sale educaționale, ca și cele cultural-artistice bucurîndu-se de succese care le aduc un binemeritat prestigiu; oamenii de cultură, intelectualitatea socialistă confirmă astfel că au înțeles să transpună în viață îndemnul adresat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Congresul al XII-lea, de a trece la o nouă calitate în toate sectoarele de activitate. Între indicația de acum 15 ani, conform căreia „Progresul culturii socialiste se bazează pe cunoașterea și însușirea a tot ce are mai înalt arta și cultura mondială”, și actualul imperativ al saltului la o nouă calitate, trece ca un fir roșu cerînța neabătută a făuririi unor valori umaniste revoluționare, închinată maselor care, așa cum se spune în Programul partidului nostru, să înlesnească „afirmarea” cit mai deplină în viața socială a capacităților fiecăruia, împlinirea multilaterală a personalității umane, valorificarea plenară a talentelor, aptitudinilor și inițiativei creatoare a oamenilor muncii”.

Cadrul propice al stimulării creativității, profesioniștii sau amatoarele, pentru artiștii de toate genurile, ca și pentru creația tehnico-stiințifică de masă, îl rearează fără îndoială, și în județul nostru, Festivalul național „Cîntarea României”, organizat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu. Fenomen unic în istoria culturii românești, el reprezintă expresia democratizării autentice a vieții sociale a țării; se asigură astfel și pe această cale ceea ce recomandă secretarul general al partidului la sedinta plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii: „participarea permanentă, tot mai activă a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la întreaga activitate a întreprinderilor, a unităților economico-sociale”.

Privind înainte de ne temeliile trainice ale acestor 15 ani de istorie înfăptuiri, înțelegem și mai limpede cită forță de prezviune avea tovarășul Nicolae Ceaușescu rostind la Congresul din 1965: „Cel de al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român va rămîne înscris cu litere de aur în istoria României”.

Bacău — noul centru

Fotografia — C. BURSUC

CENTENAR

ENIGMATICUL ARGHEZI

Se spune că momentul Arghezi este unul de sinteză și de răspîntie în destinul literaturii române. Fără să fie eminescian, îl continuă pe Lucea fără prin preluarea și complicarea unor concepte lirice emise de marele predecesor. Fără să fie avangardist, Arghezi este un inovator; fără să fie un tradiționalist, are temperamentul unui neoclasice de tip valéryan. Agresivitatea histrionică a lui Heliade, subtilitatea gnomică antonpanenscă, zoomorfismul fabulistic al lui Gr. Alexandrescu, imprecizia lui Hasdeu și balcanismul caragialian, amestecul de rafinament și irascibilitate specific lui Macedonski — toate acestea le regăsim prelungește și actualizate pînă în plină a două jumătate a secolului nostru, grație lui Arghezi. Posibilele afinități în însă de o evidentă a țesutului superficial, de suprafață a imaginărilor arghezian, care s-ar lăsa astfel bănuite în mod abuziv de un mimetism elaborat și eclectic. În realitate, mișcarea de adîncime este mult mai complexă și descrierea ei a pus în reală dificultate pe exegeții care — odată a-junși în fața limpidității polisemice a simbolului arghezian — s-au grăbit să-i aplice tratamente cel mai adesea ideologice spre a-l explica și așeza în legătură cu un geniu lingvistic, sortit să preia de la înaintași un întreg patrimoniu de vocabule insuficient solicitate poetic.

Problema care se pune în legătură cu configurarea imaginărilor arghezian este dacă măiestrita „po-trivire” a cuvintelor a născut o lume poetică de incontestabilă nouitate sau dacă nu cumva aceasta din urmă — prin expansiune neîncetată — a pre-tins un corpus lexical neobișnuit de vast, care de fiecare dată el în primul rînd a sărit în ochii cercetătorilor, lăsînd în umbră vizunea propriu-zisă și liniile sale de tensiune. Cine studiază estetica lui Arghezi observă lesne că poetul a asociat cu

foarte dese prilejuri poezia ideii de strădă, de muncă încordată, pînă la istovire și suferință. Era neîncetător în spontaneitatea afișată și delimitată cu îndrăjire lirismul de emoție. Să recurgem în a pasaj elocvent în acest sens: „S-a spus că munca și disciplina ei, într-adevăr salvatoare într-un mediu convențional, dau în artă rezultate care imobilizează timpul și inspirația sălbatecă. Dacă n-ar fi acumularea secundelor tope în lucru — opera — cum se cheamă, n-ar comporta emoția, adică ceea ce este permis de transpus în viață pe material cu un instrument. Fals. Între emoție și muncă e incompatibilitate. Cea mai mare emoție o exprimă rugăciunea, nici chiar poezia... („Tableta tabletelor”, în *Adevărul literar și artistic*, 29 sept. 1935).

Dincolo de influențe brémendiene și în pofida acceptării unui determinism mai mult teoretic al impresiei — „aroma” secunde care fuge, impresia cu „vibrare neașteptată a sentimentului dormitiv”, trimițînd la Proust, „întorcerea către secunda vie și adevărată ca la un rafinament” — poezia lui Arghezi este în practică o relativizare a impresiei, eludarea ei continuă, prin mistuirea acestei „umbre” a vieții în spațiul cuvintelor, dar și prin punerea sa într-o alăturare disproporționată de aspirație spre un adînc și suprem impersonal. Chiar și în poemele de maximă concretețe domestică, poetul implică ideea infinității suprapoziționale, centrînd mereu un joc „de-a v-ați ascuns”. De aceea poezia argheziană pare „obectivată”, în luptă deschisă cu impresia, care trebuie modificată în altă direcție, modelată în sensul straniu al cuvintelor, aceste nuclee de nouitate și de sprijin. Este tensiunea plină de mister și ezoteric pe care o divulgă *psalmii*, aceste poeme încă insuficient decodate, reducibile la arhetipurile unui

Tu subiectual și unui *Eu* complementar. „Tu și-ai structurat cîntecul în mine” — sună primul vers al poemului *Morgenstimmung*, completat mai departe de un altul la fel de enigmatic: „Tu te-ai duminat cu mine vapores”.

Întreagă această poetică a denaturării relației inițiale, prin impunerea unor similitudini înșelătoare, ce vor să tînuiască o ruptură iremediabilă, se află permanent în căutarea unor noi versiuni ale comuniumii. De la porniri euonimice de tipul: „Vreau să te pipăi și să urlu: Este!” — pînă la atitudinile resurecționale („O! dă-mi puterea să scufund / O lume vagă, lincezîndă”) — poezia lui Arghezi explorează o „iubire” panteistă, mobilă în aviditatea ei cognitivă, nutrînd sentimentul posesiv al continuei noutăți: „Ura de monotonic, de mucegai — găsim scris într-o destăinuire — nimic altceva m-a determinat ca în fiecare așa-zis volum pe care l-am întocmit, să dezleg pentru onoarea profesională, pentru nimic altceva, o chestiune nouă...” (*Variații*). Iar în altă parte: „Nu mă împacă decît scriitorul artist, răzvrătit împotriva monotoniei și însetat perpetuu de lucrul nerostit și nou... Suprema datorie, bagă de seamă este să fii desangrenat și desaderent și să fii unic” (*Epistolă de flăcău*). Arghezi este o asemenea scriitor artist cu o lume foarte omogenă la activ, dispusă după un program pe care unii s-au grăbit să-l traducă în strictă conformitate cu poemul *Testament*. Or, credem că — invers — conceptele acestei *ars poetica*, unele suficient de obscure la o lectură izolată, pot fi explicate numai prin parcurgerea și deslușirea în totalitate a operii.

Arghezi constituie un subiect pe care critica e departe să-l fi epuizat și clasat.

Cristian LIVESCU

TĂRM ȘI ZIDIRE

Mîinile harnice ale constructorilor pun
soarele verii,
Ale acestei veri, printre cărămizi
Cu lumină și căldură, lui
Vor să lege Zidirea.

Ei au ctitorit-o pe sub ploaie și vînt
Pe sub norii pînă la umeri,
Au purtat-o întreagă în gînd,
I-au cîntat și au visat-o!

Frate al meu, palmele tale au riuri,
Fruntea ta are riuri —
Dar cu gingășie ai adus un mînunchi
de busuioac

Să-1 pui acolo, sus, de bun rost,
Căci zidirea, zidirea
Pentru tine-i o Casă de oameni
Și în veșnicie pe-acest loc...

Frate al meu, cu tine mi-amintesc
vremurile:
Nu altfel zideau cei de la
Sarmisegetuza,

Cei de la Voroneș,
Nu altfel cei de la Măreștii și Oituz
Chipul și palmele tale au fost și acolo
Și nimeni nu-ți va putea pune
Cuvintele tîgăduiri-n auz,
Și nimeni nu va putea pune sub
ochiul tău

Vreun alt preț...

Acolo unde privirea ta caută de jur
împrejur
Zarea, e un Tărm strălucitor,
E Țara ta în lume...

Octavian VOICU